

Sygn. akt II CSK 461/15

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z wniosku Z. N.
przy uczestnictwie A. N. i M. Z.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 lutego 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania A. N.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 5 lutego 2015 r., sygn. akt II Ca [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a
wniosek o zasądzenie kosztów postępowania pozostawia do
rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym postępowanie w
sprawie.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu jakiemu służy skarga kasacyjna i postępowanie wywołane jej wniesieniem służy instytucja tzw. przedsądu,

ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., tylko bowiem w razie spełnienia jednej z nich, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik uczestnika A. N. w skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 5 lutego 2015 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Na wstępie należy zaznaczyć, że przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, różni się od przesłanki, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Problem prawny nie może być jednocześnie przedmiotem rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny oraz istotnym zagadnieniem prawnym, które z założenia jest problemem charakteryzującym się „nowością” (por. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2014 r., III SK 2/14, nie publ.). Z treści wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że autor skargi obie przesłanki potraktował zamiennie.

Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywistym w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r. IV CSK 53/2013, nie publ.). Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.).

Sformułowane przez autora skargi kasacyjnej pytania: „czy nabywca nieruchomości na podstawie umowy dożywocia ma obowiązek, w braku odmiennych postanowień tej umowy dożywocia, przyjąć zbywcę jako domownika” oraz „czy zmiana zawartej w formie aktu notarialnego umowy dożywocia w zakresie obowiązków nabywcy nieruchomości w stosunku do dożywotnika wymaga zmiany postanowień umowy dożywocia z zachowaniem formy aktu notarialnego” nie spełniają powyższych wymagań zarówno w odniesieniu do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 jak i pkt 2 k.p.c. W odniesieniu do pytań sformułowanych przez pełnomocnika uczestnika należało stwierdzić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że kształtowanie w sposób odmienny od pierwotnie umówionego wzajemnych obowiązków umowy o dożywocie nie narusza treści art. 908 k.c. oraz, że w stosunkach rodzinnych treść art. 908 k.c. nie wymusza formalnego potwierdzenia, w drodze notarialnej, czynności zmiany zakresu obowiązków wynikających z umowy o dożywocie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2004 r., I CK 296/04).

Na marginesie należało również zauważyć, że z okoliczności faktycznych sprawy wynika, że niezamieszkiwanie uczestniczki w domu syna - wnioskodawcy nie wynika z zamiaru wyrządzenia jej krzywdy, czy też odmowy wykonania przez wnioskodawcę umowy dożywocia, ale wspólnej decyzji stron co do realizacji - w momencie rozpoznania sprawy - obowiązków wynikających z umowy dożywocia w sposób inny niż przez zamieszkiwanie uczestniczki w domu wnioskodawcy.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego pozostawić do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.